

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ **È È** **κατά ΕΛΛΑΔΑΣ**

(Προσφυγή αριθ. 9957/08)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

10 Φεβρουαρίου 2011

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS

Στην υπόθεση κατά **È È Ελλάδα**,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρος*,

Χρήστο Ροζάκη,

Khanlar Hajiyev,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens,

Giorgio Malinverni,

Γεώργιο Νικολάου, *δικαστές*,

και τον Søren Nielsen, *γραμματέα τμήματος*.

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 18 Ιανουαρίου 2011,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 9957/08) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από μία υπήκοο του Κράτους αυτού, την κυρία **È È** («η προσφεύγουσα»), η οποία προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 22 Φεβρουαρίου 2008 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπείται από τις κυρίες Α. Πέτρογλου και Π. Πέτρογλου, δικηγόρους Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τον αντιπρόσωπό της, κύριο Γ.

Κανελλόπουλο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και την κυρία Μ. Γερμάνη, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ειδικότερα ότι υπήρξε παραβίαση της λογικής προθεσμίας της διαδικασίας, την οποία εγγυάται το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης καθώς και παραβίαση των άρθρων 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, 8 και 14 της Σύμβασης σε συνδυασμό, λόγω της άρνησης χορήγησης σε αυτήν σύνταξης λόγω θανάτου ως χήρας του αποβιώσαντος συντρόφου της.

4. Την 1^η Οκτωβρίου 2009, το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Όπως επιτρέπει το άρθρο 29 § 1 της Σύμβασης, αποφασίσθηκε επιπλέον ότι το τμήμα θα αποφαινόταν συγχρόνως επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Η προσφεύγουσα έχει γεννηθεί το 1929 και κατοικεί στη Θήβα.

6. Η προσφεύγουσα, ηλικίας 80 ετών σήμερα, ζούσε από το 1956 σε ελεύθερη συμβίωση με τον Π.Μ., ο οποίος απεβίωσε στις 9 Ιανουαρίου 1996.

7. Ο Π.Μ. ελάμβανε από τις 3 Φεβρουαρίου 1995 σύνταξη από το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ). Από την πλευρά της, η προσφεύγουσα λαμβάνει σύνταξη από το ΙΚΑ, στην οποία προστίθεται, από την 1^η Νοεμβρίου 1996, μία σύνταξη από τον οργανισμό γεωργικών ασφαλίσεων (ΟΓΑ), ως μητέρας πολύτεκνης οικογένειας, μηνιαίου ποσού 100,24 ευρώ.

8. Στις 7 Μαρτίου 1996, η προσφεύγουσα κατέθεσε στο υποκατάστημα Θηβών του ΙΚΑ αίτηση για σύνταξη χηρείας (η οποία ονομάζεται και σύνταξη λόγω θανάτου). Διευκρίνισε ότι είχε συζήσει με τον αποβιώσαντα για τριάντα εννέα έτη και κατέθεσε πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης σύμφωνα με το οποίο το ζευγάρι είχε αποκτήσει πέντε τέκνα.

9. Από το πιστοποιητικό του Δήμου Θηβαίων προκύπτει ότι ο Π.Μ., λίγους μήνες μετά τη γέννηση του πρώτου τέκνου του με την προσφεύγουσα, απέκτησε ένα δεύτερο τέκνο με μία άλλη γυναίκα με την οποία διατηρούσε παράλληλη σχέση. Το εν λόγω πιστοποιητικό κατατέθηκε στο φάκελο της διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

10. Με απόφαση της 8^{ης} Μαρτίου 1997, το ΙΚΑ απέρριψε την αίτηση για το λόγο ότι μία τέτοια σύνταξη μπορούσε να χορηγηθεί μόνο εφόσον, κατά το χρόνο θανάτου, υφίστατο νόμιμος γάμος, κάτι το οποίο δεν ίσχυε στην περίπτωση της προσφεύγουσας και του Π.Μ.

11. Στις 3 Ιουλίου 1997, η προσφεύγουσα άσκησε ένσταση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής του ΙΚΑ. Αυτή απέρριψε την ένσταση στις 9 Απριλίου 1998 για παρόμοιους λόγους. Η απόφαση κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 26 Μαΐου 1998. Διευκρίνιζε ότι μπορούσε να ασκηθεί προσφυγή κατά αυτής εντός προθεσμίας εξήντα ημερών από την κοινοποίηση.

12. Στις 20 Ιουλίου 1998, η προσφεύγουσα κατέθεσε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Λιβαδειάς. Με απόφαση της 24^{ης} Ιουνίου 1999, το εν λόγω δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή για τον λόγο ότι η προσφεύγουσα δεν είχε συνάψει γάμο με τον Π.Μ., με τον οποίο ισχυριζόταν ότι είχε συζήσει για τριάντα εννέα έτη.

13. Στις 8 Μαρτίου 2000, η προσφεύγουσα κατέθεσε έφεση ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά. Υπογράμμιζε ότι είχε συζήσει με τον

Π.Μ. επί τριάντα εννέα έτη και επικαλείτο τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με την οποία το δικαίωμα σε σύνταξη λόγω θανάτου μπορούσε να θεμελιωθεί επί μίας μακρόχρονης συμβίωσης χωρίς γάμο, εφόσον η σύναψη του γάμου δεν ήταν δυνατή λόγω νομικού κωλύματος και αυτός είχε συναφθεί αμέσως μετά την άρση του εν λόγω κωλύματος.

14. Η συζήτηση έλαβε χώρα την 1^η Μαρτίου 2001.

15. Με απόφαση της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2001, το διοικητικό εφετείο απέρριψε την έφεση της προσφεύγουσας. Παρατήρησε ότι ο Π.Μ. είχε αποκτήσει πέντε τέκνα με την προσφεύγουσα, αλλά και ένα άλλο τέκνο με διαφορετική γυναίκα, το οποίο είχε ομοίως αναγνωρίσει. Σημείωσε ότι η προσφεύγουσα δεν είχε συνάψει γάμο με τον Π.Μ. και ότι ο ισχυρισμός περί συμβίωσής της με εκείνον για τριάντα εννέα έτη δεν προέκυπτε από κανένα αποδεικτικό στοιχείο. Επιπλέον, η προσφεύγουσα δεν είχε επικαλεστεί κανένα νομικό κώλυμα το οποίο εμπόδιζε την τέλεση γάμου με τον Π.Μ.

16. Στις 16 Απριλίου 2002, η προσφεύγουσα άσκησε αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επικαλείτο παραβίαση του άρθρου 14 της Σύμβασης, σε συνδυασμό με το άρθρο 8 αυτής και το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1.

17. Η συζήτηση έλαβε χώρα στις 19 Σεπτεμβρίου 2005.

18. Με απόφαση της 23^{ης} Οκτωβρίου 2006, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση. Υπογράμμισε ότι το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 δεν είχε εφαρμογή στην περίπτωση της προσφεύγουσας. Μην έχοντας τελέσει γάμο, αυτή δεν μπορούσε να αξιώσει σύνταξη χηρείας. Η διαφορά στη μεταχείριση μεταξύ ενός έγγαμου ζευγαριού και ενός μη έγγαμου επιδίωκε ένα θεμιτό σκοπό και στηριζόταν σε μία αντικειμενική και εύλογη αιτιολογία, ήτοι την προστασία της

οικογενειακής ζωής. Ήταν ομοίως ανάλογη προς τον σκοπό αυτό και ως εκ τούτου δεν υπήρχε παραβίαση του άρθρου 8 σε συνδυασμό με το άρθρο 14 της Σύμβασης. Το Συμβούλιο της Επικρατείας αναφέρθηκε στην απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Marckx κατά Βελγίου* και στην απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση *F.Q. Zapata κατά Ισπανίας* της 4^{ης} Μαρτίου 1988.

19. Το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε επίσης το επιχείρημα της προσφεύγουσας η οποία κατηγορούσε το εφετείο για την κρίση του περί μη απόδειξης της επί τριάντα εννέα έτη συμβίωσης.

20. Η απόφαση καθαρογράφηκε στις 27 Αυγούστου 2007, ημερομηνία από την οποία η προσφεύγουσα μπόρεσε να λάβει γνώση αυτής.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

21. Τα εφαρμοστέα άρθρα του θεσμικού περί ΙΚΑ νόμου 1846/1951 προβλέπουν:

Άρθρο 28 § 6

«Σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου λόγω γήρατος (...) έχουν δικαίωμα για σύνταξη:

α) η χήρα ή ο χήρος»

Άρθρο 29 § 3

«Το ποσό της σύνταξης λόγω αναπηρίας ή γήρατος προσαυξάνεται για το σύζυγο ή τη σύζυγο κατά το ποσό του ενός και μισού ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη όπως αυτό ισχύει κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης (...)»

22. Σύμφωνα με το άρθρο 63 § 3 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας:

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS

«Στις περιπτώσεις που από το νόμο προβλέπεται, κατά της πράξης ή της παράλειψης, διοικητική προσφυγή, η οποία ασκείται μέσα σε ορισμένη προθεσμία ενώπιον του ίδιου ή ιεραρχικώς προϊσταμένου (...) οργάνου και συνεπάγεται τον έλεγχο της πράξης ή της παράλειψης κατά το νόμο και την ουσία (ενδικοφανής προσφυγή), το ένδικο βοήθημα της προσφυγής (ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων) ασκείται παραδεκτώς μόνο κατά της πράξης που εκδίδεται για την ενδικοφανή προσφυγή.»

23. Έπεται ότι σε περιπτώσεις όπως αυτή της παρούσας υπόθεσης, η προσφυγή ενώπιον του τοπικού υποκαταστήματος του ΙΚΑ και της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής του ΙΚΑ συνιστά προϋπόθεση για την άσκηση προσφυγής ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων.

24. Τα άρθρα 105 και 106 του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα έχουν ως εξής:

Άρθρο 105

«Ένεκα παρανόμων πράξεων ή παραλείψεων των οργάνων του δημοσίου κατά την ενάσκηση της σε αυτούς ανατεθειμένης δημοσίας εξουσίας, το δημόσιον ενέχεται εις αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη εγένετο κατά παράβαση διατάξεως κειμένης χάριν του γενικού συμφέροντος. Μετά του δημοσίου ενέχεται εις ολόκληρο και το υπαίτιο πρόσωπον, επιφυλασσομένων των περι ευθύνης υπουργών ειδικών διατάξεων.»

Άρθρο 106

«Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται και για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους.»

25. Η διάταξη αυτή καθιερώνει την έννοια της ειδικής αδικοπραξίας δημοσίου δικαίου, θεσπίζοντας μία εξωσυμβατική ευθύνη του Δημοσίου. Αυτή η ευθύνη είναι αποτέλεσμα παρανόμων πράξεων ή παραλείψεων. Οι συγκεκριμένες πράξεις μπορούν να είναι, όχι μόνον νομικές, αλλά και υλικές πράξεις της διοίκησης, συμπεριλαμβανομένων και των καταρχήν μη εκτελεστών πράξεων (Κυριακόπουλος, *Σχόλια του Αστικού Κώδικα*, άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, αριθ. 23 – Φίλιος, *Δίκαιο των συμβάσεων*, ειδικό μέρος, τόμος 6, ποινική ευθύνη 1977, παρ. 48 Β 112 – Ε. Σπηλιωτόπουλος, *Διοικητικό Δίκαιο*, τρίτη έκδοση, παρ. 217 – απόφαση αριθ. 535/1971 του Αρείου Πάγου, *Νομικό Βήμα*, 19^ο έτος, σελ. 1414, απόφαση αριθ. 492/1967 του Αρείου Πάγου, *Νομικό Βήμα*, 16^ο έτος, σελ. 75). Το παραδεκτό της αγωγής αποζημίωσης υπόκειται σε μία προϋπόθεση: τον παράνομο χαρακτήρα της πράξης ή της παράλειψης.

26. Με την απόφαση αριθ. 15006/2008 της 31^{ης} Οκτωβρίου 2008, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών έκρινε ως εξής:

« (...) το Δημόσιο υποχρεούται να αποζημιώσει κάποιον σύμφωνα με το άρθρο 105 ΕισΝΑΚ, από τη στιγμή που υπάρχει παράνομη πράξη, ή παράλειψη ή υλική ενέργεια των οργάνων του, αν δηλαδή η πράξη ή παράλειψη ή ενέργεια παραβιάζει κανόνα δικαίου που προστατεύει ένα συγκεκριμένο δικαίωμα ιδιώτη ή συγκεκριμένο συμφέρον και επομένως όταν παραβιάζει το άρθρο 6 §1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών σύμφωνα με το οποίο θεσπίζεται το δικαίωμα κάθε ατόμου να εκδικάζεται η υπόθεσή του εντός λογικής προθεσμίας. Η ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση υπάρχει ανεξάρτητα από το αν τα όργανα της δικαστικής εξουσίας συνέβαλαν στην παραβίαση της εν λόγω διάταξης λόγω της

προθεσμίας που έθεσαν για τον ορισμό δικασίμου και για να κρίνουν τις υποθέσεις ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων ή για να εκδώσουν τις σχετικές αποφάσεις, αφού η προθεσμία αυτή εξαρτάται από τον τρόπο οργάνωσης του δικαστικού συστήματος (προσωπικό, τεχνικά μέσα και υποδομή, οργάνωση των διαδικασιών, κλπ.) από το Κράτος, που οφείλει να το οργανώνει έτσι ώστε τα δικαστήρια να ικανοποιούν τις απαιτήσεις της ανωτέρω διάταξης. Η ενδεχόμενη προσωπική ευθύνη των δικαστικών λειτουργών για την καθυστέρηση της εκδίκασης της υπόθεσης πέραν της λογικής προθεσμίας καθώς και η προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία των δικαστών, που προβλέπεται από το Σύνταγμα, δεν αρκούν για να απαλλάξουν, στην περίπτωση αυτή, το Δημόσιο από την αστική του ευθύνη. Η ευθύνη αυτή μπορεί να θεμελιωθεί στο άρθρο 105 ΕισΝΑΚ, αφού ο έλληνας νομοθέτης δεν προέβλεψε ειδική νομική οδό για την αποκατάσταση της προκληθείσας ζημίας λόγω των καθυστερήσεων, αφού στην αντίθετη περίπτωση, οι παθόντες θα στερούνταν της νόμιμης προστασίας έναντι των εθνικών αρχών που παρέχει το άρθρο 20 §1 του Συντάγματος (...)).

26. Το Διοικητικό Πρωτοδικείο έκρινε έτσι στα πλαίσια αγωγής στη βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα, την οποία απέρριψε στην υπό κρίση περίπτωση, και που ασκήθηκε στις 6 Ιουλίου 2006.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1
ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS

28. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως (...).»

29. Η επίδικη διαδικασία άρχισε στις 3 Ιουλίου 1997, με την κατάθεση της ένστασης στην Τοπική Διοικητική Επιτροπή του ΙΚΑ – αναγκαία ενέργεια προκειμένου η προσφεύγουσα να μπορέσει να υποβάλει την υπόθεσή της ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου (άρθρο 63 § 3 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας) (βλέπε, προς αυτή την κατεύθυνση, *Πασχαλίδης και λοιποί κατά Ελλάδα*, απόφαση της 19^{ης} Μαρτίου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-II, § 33, *Ιχτιγιάρογλου κατά Ελλάδα*, αριθ. 12045/06, § 38, 19 Ιουνίου 2008)-, και περατώθηκε στις 27 Αυγούστου 2007, με την καθαρογραφή της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη διήρκεσε επομένως πάνω από δέκα έτη και ένα μήνα, εκ των οποίων πέντε έτη και τέσσερις μήνες περίπου ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

A. Επί του παραδεκτού

30. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου.

B. Επί της ουσίας

31. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας δεν ήταν υπερβολική λαμβανομένων υπόψη των τριών βαθμών δικαιοδοσίας, της πρωτοτυπίας του υπό κρίση ζητήματος, της σοβαρότητας των ισχυρισμών της προσφεύγουσας, που αφορούσαν παραβιάσεις της Σύμβασης και του Συντάγματος και του γεγονότος ότι το διακύβευμα δεν ήταν σημαντικό για εκείνη καθώς λάμβανε ήδη δύο συντάξεις.

32. Η προσφεύγουσα σημειώνει ότι, σε πολυάριθμες άλλες αποφάσεις που αφορούν την Ελλάδα, το Δικαστήριο διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 για διαδικασίες μικρότερης διάρκειας από αυτή που την αφορούσε. Υπογραμμίζει επιπλέον, το διακύβευμα της διαδικασίας για εκείνη, καθώς ζούσε με πολύ περιορισμένους πόρους, εκ των οποίων μία σύνταξη του ΟΓΑ μηνιαίου ποσού 100,24 ευρώ.

33. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς των προσφευγόντων και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

34. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την πιο πάνω απόφαση *Frydlender*).

35. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του επί του

ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εν προκειμένω, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας ήταν υπερβολική και δεν ανταποκρίθηκε στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

36. Κατά συνέπεια, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 λόγω της διάρκειας της διαδικασίας που εισήγαγε η προσφεύγουσα ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

37. Η προσφεύγουσα παραπονείται επίσης για το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει δικαστήριο στο οποίο να μπορεί κάποιος να απευθυνθεί για να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλείται το άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη (...) Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερία παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

A. Επί του παραδεκτού

38. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αίτηση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου.

B. Επί της ουσίας

39. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα είχε τη δυνατότητα να ασκήσει, στη βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα και επικαλούμενη παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης, αγωγή αποζημίωσης σε βάρος του Δημοσίου ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου. Με την απόφασή του αριθ. 15006/2008 το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών έκανε δεκτή μία τέτοια αγωγή για υπέρβαση της λογικής προθεσμίας της διαδικασίας αφού εξέτασε τους ισχυρισμούς της ενάγουσας υπό το φως της νομολογίας του Δικαστηρίου.

40. Ως προς το ζήτημα της «λογικής προθεσμίας» υπό την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης, ένα ένδικο βοήθημα με χαρακτήρα αμιγώς αποζημιωτικό -όπως η αγωγή για την ευθύνη του Δημοσίου για την ελαττωματική λειτουργία του δημοσίου τομέα της δικαιοσύνης για την οποία τίθεται θέμα στην υπό κρίση περίπτωση- μπορεί κατ'αρχήν να αποτελεί ένδικο μέσο το οποίο πρέπει να εξαντληθεί υπό την έννοια του άρθρου 35 § 1, ακόμα και αν η διαδικασία εκκρεμεί σε εθνικό επίπεδο την ημέρα της προσφυγής προς το Δικαστήριο (βλέπε *Mifsud κατά Γαλλίας*, [GC] (déc.), αριθ. 57220/00, 11 Σεπτεμβρίου 2002, *Broca et Texier-Micault κατά Γαλλίας* (déc.), αριθ. 27982/02 και 31694/02, 21 Οκτωβρίου 2003).

41. Ωστόσο, εν προκειμένω, το Δικαστήριο δεν έχει πειστεί ότι το ένδικο μέσο που επικαλείται η Κυβέρνηση ήταν πραγματικό και διαθέσιμο τόσο στην θεωρία όσο και στην πράξη και ότι πληρούσε τις απαιτήσεις του άρθρου 3 της Σύμβασης, και τούτο για τους ακόλουθους λόγους. Το Δικαστήριο σημειώνει, αφενός, ότι η απόφαση που προσκομίζει η Κυβέρνηση για να στηρίξει την θέση της, είναι μια απλή απόφαση που εξέδωσε ένα πρωτοβάθμιο δικαστήριο. Εκτός από το ότι αποτελεί ένα πολύ πρόσφατο προηγούμενο, το Δικαστήριο δεν μπορεί να εικάσει τι πιθανότητες έχει το προηγούμενο αυτό να επικυρωθεί από τα διοικητικά εφετεία, ή ακόμα από το Συμβούλιο της Επικρατείας, σε περίπτωση που το

θέμα αυτό τους υποβληθεί στο μέλλον. Όμως, όπως το Δικαστήριο έχει ήδη υπογραμμίσει, το ένδικο μέσο πρέπει να υπάρχει σε επαρκή βαθμό βεβαιότητας, γιατί διαφορετικά στερείται της απαραίτητης προσβασιμότητας και αποτελεσματικότητας (*Van Droogenbroeck κατά Βελγίου*, απόφαση της 24^{ης} Ιουνίου 1982, série A no. 50). Αφετέρου, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου εκδόθηκε στις 31 Οκτωβρίου 2008, δηλαδή είναι μεταγενέστερη της άσκησης της παρούσας προσφυγής. Τέλος, το Δικαστήριο δε λησμονεί ότι η διαδικασία στην επικαλούμενη από την Κυβέρνηση περίπτωση διήρκεσε δύο έτη και τέσσερις μήνες, γεγονός που μπορεί να δημιουργήσει αμφιβολίες ως προς την αποτελεσματικότητά της. (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Burn κατά Δανίας*, αριθ. 13156/87, απόφαση της Επιτροπής της 1^{ης} Ιουλίου 1992, Décisions et rapports (DR) 73).

42. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο κρίνει ότι το ανωτέρω ένδικο μέσο δεν πληρούσε τις απαιτήσεις του άρθρου 13 της Σύμβασης, διότι δεν υφίστατο σε επαρκή βαθμό βεβαιότητας. Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν αποκλείει ότι η άσκηση του ένδικου αυτού μέσου μπορεί να οδηγήσει, στα πλαίσια της εξέλιξης της νομολογίας, σε αποτέλεσμα σύμφωνο με τις επιταγές του άρθρου 13 της Σύμβασης (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Stratégies et Communications et Dumoulin κατά Βελγίου*, αριθ. 37370/97, § 56, 15 Ιουλίου 2002). Συμπερασματικά, το Δικαστήριο εκτιμά ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της απουσίας ενδίκου μέσου που να πληροί τις απαιτήσεις της εν λόγω διάταξης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 14
ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 8 ΤΗΣ
ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ 1

43. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η άρνηση χορήγησης σύνταξης σε αυτήν, ως χήρας του θανόντος συντρόφου της, παραβίασε το άρθρο 14 της Σύμβασης σε συνδυασμό με το άρθρο 8 αυτής καθώς και με το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1. Τα εν λόγω άρθρα έχουν ως εξής:

Άρθρο 8 της Σύμβασης

«1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.

2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξει επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός αν η επέμβασις αυτή προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον δια την ειδικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την προάσπισιν της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παραβάσεων, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.»

Άρθρο 14 της Σύμβασης

«Η χρήσις των αναγνωριζομένων εν τη (...) Συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσης, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως.»

Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1

«Έκαστο φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί της ιδιοκτησίας

του παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προηγούμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα των Κρατών να θεσπίζουν τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για να ρυθμίσουν τη χρήση των αγαθών σύμφωνα με το γενικό συμφέρον και να εξασφαλίσουν την πληρωμή των φόρων ή άλλων συνεισφορών ή των προστίμων.»

A. Επί του παραδεκτού

44. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, αφενός, ότι η προσφεύγουσα δεν έχει την ιδιότητα του «θύματος» υπό την έννοια του άρθρου 34 της Σύμβασης. Επικαλείται το άρθρο 29 § 3 του νόμου 1846/1951 και υπογραμμίζει ότι ούτε ο Π.Μ. ούτε η προσφεύγουσα ζήτησαν από το ΙΚΑ να αυξήσει τη σύνταξη του Π.Μ. λόγω της συμβίωσης και της ύπαρξης πέντε τέκνων. Ούτε παραπονέθηκαν για διακριτική μεταχείριση από το ΙΚΑ λόγω της μη καταβολής της αύξησης αυτής στον Π.Μ. Ενώσω ο Π.Μ. βρισκόταν εν ζωή, η προσφεύγουσα ουδέποτε χαρακτήρισε τη συμπεριφορά του ΙΚΑ ως επέμβαση στην ιδιωτική ζωή ή την περιουσία της.

45. Αφετέρου, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί λόγω μη τήρησης της προθεσμίας των έξι μηνών. Σημειώνει ότι κατά το χρόνο θανάτου του Π.Μ., η προθεσμία αυτή είχε εκπνεύσει, απ'όταν το ζευγάρι συμβίωσε, χωρίς το ΙΚΑ να έχει προβεί σε αύξηση της σύνταξης. Ως εκ τούτου, η προσφεύγουσα έπρεπε να έχει ασκήσει την προσφυγή της εντός προθεσμίας έξι μηνών από την ημερομηνία θανάτου του Π.Μ.

46. Το Δικαστήριο επισημαίνει, συντασσόμενο με την προσφεύγουσα, ότι η αιτίαση της τελευταίας αφορά την άρνηση των

εθνικών αρχών να της χορηγήσουν σύνταξη χηρείας κατόπιν του θανάτου του συντρόφου της. Ωστόσο, η δικαστική διαδικασία που κινήθηκε κατόπιν της άρνησης αυτής περατώθηκε με απόφαση που εξέδωσε το Συμβούλιο της Επικρατείας στις 27 Αυγούστου 2007. Επιπλέον, το γεγονός μόνο ότι ο Π.Μ., ενόσω βρισκόταν εν ζωή, ούτε είχε αμφισβητήσει το ποσό της σύνταξης που λάμβανε ούτε είχε ζητήσει την αύξηση αυτής λόγω συμβίωσης, δεν μπορεί να αφαιρέσει από την προσφεύγουσα τη δυνατότητα να παραπονεθεί για την άρνηση που επιφυλάχθηκε στη δική της αίτηση με ημερομηνία 7 Μαρτίου 1996 περί χορήγησης σύνταξης χηρείας. Το Δικαστήριο πρέπει ως εκ τούτου να διαπιστώσει ότι η προσφεύγουσα τήρησε την προθεσμία των έξι μηνών που προβλέπει το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης. Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί η ένσταση της Κυβέρνησης και στα δύο σκέλη της.

47. Επιπλέον, η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης και δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου.

B. Επί της ουσίας

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

α) Η προσφεύγουσα

48. Κατά την προσφεύγουσα, η έννοια της οικογένειας δεν περιορίζεται σε μία σχέση βασισμένη στο γάμο, αλλά μπορεί να συμπεριλάβει οικογενειακούς δεσμούς δημιουργημένους *de facto* όταν οι ενδιαφερόμενοι ζουν μαζί και από αυτή τη σχέση έχουν γεννηθεί τέκνα. Η σύνταξη λόγω θανάτου εμπίπτει λοιπόν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 8 διότι η προσφεύγουσα έζησε τριάντα εννέα έτη με τον Π.Μ. και απέκτησε

πέντε τέκνα, τα οποία ο τελευταίος αναγνώρισε. Επιπλέον, το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν αμφισβήτησε την ύπαρξη de facto σχέσης μεταξύ εκείνης και του Π.Μ., αλλά προέβη στην εξέταση των διαφόρων λόγων αναίρεσης θεωρώντας αποδεδειγμένη αυτή τη σχέση.

49. Επικαλούμενη τις αποφάσεις *Willis κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. 36042/97, της 11^{ης} Ιουνίου 2002 και *Runkee et White κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 42949/98 και 53134/99, της 10^{ης} Μαΐου 2007, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το δικαίωμά της στην παροχή επιδόματος χήρας αποτελεί αγαθό με την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1. Υπογραμμίζει ότι οι κοινωνικές παροχές εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αυτού του άρθρου, ανεξάρτητα του αν απορρέουν από σύστημα ανταποδοτικού ή μη χαρακτήρα.

50. Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι δεν παραπονείται για παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 λαμβανομένου μεμονωμένα, αλλά σε συνδυασμό με το άρθρο 14. Αναφέρεται στη νομολογία του Δικαστηρίου επί του ζητήματος των διακρίσεων λόγω εθνικότητας στο πεδίο των κοινωνικών παροχών και υποστηρίζει ότι αυτή μπορεί ομοίως να εφαρμοστεί, τηρουμένων των αναλογιών, επί ζητημάτων οικογενειακής κατάστασης.

51. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το γεγονός ότι υπάρχουν ορισμένες διαφορές μεταξύ δύο ή περισσότερων ατόμων δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να βρεθούν αυτά σε παρεμφερείς καταστάσεις ή να έχουν επαρκώς κοινά συμφέροντα. Ως εκ τούτου, για τον σκοπό του άρθρου 14, η προσφεύγουσα βρισκόταν σε μία κατάσταση παρεμφερή με εκείνη μίας χήρας της οποίας ο σύζυγος είχε αποβιώσει. Δεδομένης της παρέλευσης ενός σημαντικού χρονικού διαστήματος, κατά τη διάρκεια του οποίου επήλθαν βαθιές αλλαγές τόσο στον κοινωνικό και οικονομικό τομέα όσο και στο νομικό, το Δικαστήριο δεν μπορεί να αγνοήσει αυτές τις νέες

πραγματικότητες και πρέπει να λάβει υπόψη το περιεχόμενο των κοινωνικο-δημογραφικών προβλημάτων της εποχής. Ένα ζευγάρι που συζεί δεν αποτελεί πλέον μέρος μίας ασήμαντης πλειοψηφίας. Σύμφωνα με δεδομένα του αμοιβαίου συστήματος πληροφοριών για την κοινωνική προστασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε πολλές χώρες (Δανία, Ισπανία, Ιρλανδία, Ισλανδία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Μάλτα, Ολλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Φινλανδία και Σουηδία), ένας σύντροφος εξομοιώνεται με ένα έγγαμο πρόσωπο ανεξαρτήτως του εάν αυτή η de facto σχέση αναγνωρίζεται από το αστικό δίκαιο ή έχει δηλωθεί νομίμως.

52. Σε ένα μεγάλο αριθμό Κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, υπάρχει μία ξεκάθαρη τάση να γίνει δεκτό ότι σε ένα μη έγγαμο ζευγάρι, το οποίο συμβίωσε για μεγάλη διάρκεια ή, εφόσον υπάρχουν τέκνα, μη λαμβανομένης καθόλου υπόψη της διάρκειας σε αυτή την περίπτωση, η σύνταξη του αποβιώσαντος πρέπει να καταβάλλεται στον επιβιώσαντα σύντροφο. Η τάση αυτή καταδεικνύει ότι οι κοινωνικές παροχές χηρείας δεν στοχεύουν πλέον στην προώθηση του γάμου ή της οικογένειας με την παραδοσιακή τους έννοια.

β) Η Κυβέρνηση

53. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει καταρχήν ότι ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας σύμφωνα με τον οποίο έζησε τριάντα εννέα έτη με τον Π.Μ. δεν αποδείχθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, διότι το σχετικό πιστοποιητικό είχε συνταχθεί χωρίς να κληθεί το ΙΚΑ να εκθέσει τις παρατηρήσεις του. Οι δύο μάρτυρες οι οποίοι κατέθεσαν για λογαριασμό της προσφεύγουσας δεν ήταν σε θέση να γνωρίζουν, λόγω της νεαρής ηλικίας τους, από πότε η προσφεύγουσα συζούσε με τον Π.Μ.

54. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι δεν υπήρξε καμία επέμβαση του Κράτους στην ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή της προσφεύγουσας. Η αίτηση

αυτής να της μεταβιβασθεί η σύνταξη του Π.Μ. και η άρνηση του ΙΚΑ έλαβαν χώρα κατόπιν του θανάτου του Π.Μ., όταν η «οικογενειακή ζωή» (αν υποτεθεί ότι υφίστατο οικογενειακή ζωή) είχε ήδη λάβει τέλος. Ακόμα κι αν υποτεθεί ότι υπήρξε «αναδρομική επέμβαση» ο ισχυρισμός ότι υπήρξε παραβίαση των άρθρων 8 και 14 σε συνδυασμό είναι αβάσιμη για τους ακόλουθους λόγους.

55. Η άρνηση του ΙΚΑ στηριζόταν στο άρθρο 28 § 6 του νόμου 1846/1951, το οποίο υποδεικνύει με σαφή τρόπο και καθορίζει τα άτομα στα οποία μπορεί να μεταβιβασθεί η σύνταξη σε περίπτωση θανάτου ενός ασφαλισμένου του ΙΚΑ. Η προσφεύγουσα έπρεπε να γνωρίζει ότι, απουσία γάμου μεταξύ εκείνης και του Π.Μ., δεν δικαιούτο σύνταξης.

56. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι οικονομικές συνέπειες ενός γάμου δεν περιορίζονται στις σχέσεις μεταξύ των συζύγων, αλλά έχουν επίπτωση και επί των συμφερόντων τρίτων. Η ουσιώδης διαφορά μεταξύ του γάμου και της ελεύθερης συμβίωσης έγκειται στις έννομες συνέπειες που συνεπάγεται ο γάμος. Η συμβίωση δε δημιουργεί υποχρέωση διατροφής μεταξύ εκείνων που συμβιώνουν, ούτε κατά τη διάρκεια της συμβίωσης ούτε μετά το πέρας αυτής. Ήταν επιλογή της προσφεύγουσας και του Π.Μ. να μη συνάψουν γάμο ενώ δεν υφίστατο κανένα νομικό ή πραγματικό κώλυμα και η επιλογή αυτή ήταν ηθελημένη, διότι δεν επιθυμούσαν η σχέση τους να έχει οποιαδήποτε οικονομική συνέπεια. Αντιβαίνει προς κάθε έννοια δικαιοσύνης το να υφίσταται κάποιος τρίτος, το ΙΚΑ, αυτό που η προσφεύγουσα και ο Π.Μ. θέλησαν να αποφύγουν. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι η διαφορετική μεταχείριση μεταξύ ενός επιβιώσαντος συζύγου και της προσφεύγουσας επιδιώκει ένα θεμιτό σκοπό, την προστασία της παραδοσιακής οικογένειας, κάτι το οποίο δέχθηκε το Συμβούλιο της Επικρατείας στην προκειμένη περίπτωση.

57. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, επιπλέον, ότι η προσφεύγουσα δεν είχε κανένα «αγαθό» με την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, διότι το αίτημα της να της χορηγηθεί η σύνταξη του Π.Μ. δεν αφορούσε ένα υφιστάμενο περιουσιακό στοιχείο, αλλά μελλοντικά εισοδήματα. Η προσφεύγουσα είχε μόνο μία απλή προσδοκία η οποία δεν ήταν βεβαία. Το οικονομικό συμφέρον δεν μπορεί από μόνο του να θεωρηθεί «θεμιτή προσδοκία» εφόσον δε θεμελιώνεται από το εθνικό δίκαιο.

58. Από τα άρθρα 25 §§ 1 και 4 και 28 § 1 του νόμου 1846/1951 προκύπτει ότι η καταβολή σύνταξης του ΙΚΑ βασίζεται σε ένα ανταποδοτικό σύστημα το οποίο σχετίζεται άμεσα με την καταβολή εισφορών ανάλογων προς τα εισοδήματα των ασφαλισμένων. Στα εισοδήματα αυτά μπορεί να περιλαμβάνεται ένα επίδομα γάμου, το οποίο προστίθεται στο μηνιαίο μισθό και αυξάνει έτσι τις εισφορές των μισθωτών στα ταμεία τους τα οποία καταβάλλουν τότε σύνταξη στη χήρα. Ωστόσο ο Π.Μ. δεν είχε καταβάλει στο ΙΚΑ καμία εισφορά η οποία θα μπορούσε να καταβληθεί στην προσφεύγουσα σε περίπτωση θανάτου. Έως το θάνατό του, στο ΙΚΑ δεν είχε κατατεθεί καμία αίτηση για αύξηση του μισθού ή της σύνταξης του Π.Μ. λόγω συμβίωσης και η προσφεύγουσα δεν κατέβαλε καμία εισφορά αναφορικά με την επίδικη σύνταξη.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

α) Γενικές αρχές συναγόμενες από τη νομολογία του Δικαστηρίου

59. Σύμφωνα με την ευρέως καθιερωμένη νομολογία του Δικαστηρίου, διάκριση συνιστά η μεταχείριση με διαφορετικό τρόπο, εκτός αν υπάρχει αντικειμενική και εύλογη αιτιολογία, ατόμων που βρίσκονται σε παρόμοιες καταστάσεις (*D.H. και λοιποί κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας*

[GC], αριθ. 57325/00, § 175, CEDH 2007-XII). Η αντικειμενική και εύλογη αιτιολογία καθίσταται ανύπαρκτη αν η διάκριση αυτή δεν επιδιώκει θεμιτό σκοπό ή αν δεν υφίσταται εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του διωκόμενου σκοπού (*Λάρκος κατά Κύπρου* [GC], αριθ. 29515/95, § 29, CEDH 1999-I). Οι διατάξεις της Σύμβασης δεν εμποδίζουν κατ'αρχήν τα Κράτη να εισάγουν προγράμματα γενικής πολιτικής μέσω νομοθετικών μέτρων δυνάμει των οποίων μία συγκεκριμένη κατηγορία ή ομάδα ατόμων τυγχάνουν διαφορετικής μεταχείρισης από τους υπόλοιπους, υπό τον όρο ότι η διαφορετική μεταχείριση που απορρέει για το σύνολο αυτής της οριζόμενης από το νόμο κατηγορίας ή ομάδας μπορεί να αιτιολογηθεί υπό το πρίσμα της Σύμβασης και των Πρωτοκόλλων της (βλέπε, *mutates mutandis*, *Ždanoka κατά Λετονίας* [GC], αριθ. 58278/00, § 112, CEDH 2006-IV).

60. Άλλως ειπείν, το άρθρο 14 δεν εμποδίζει μία διαφορετική μεταχείριση αν αυτή βασίζεται σε μία αντικειμενική εκτίμηση πραγματικών συνθηκών ουσιωδώς διαφορετικών και αν, εμπνεόμενη από το κοινό συμφέρον, τηρεί μία δίκαιη ισορροπία μεταξύ της προστασίας των συμφερόντων της κοινότητας και του σεβασμού των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που εγγυάται η Σύμβαση (*Ünal Tekeli κατά Τουρκίας*, αριθ. 29865/96, § 51, CEDH 2004-X).

61. Το δικαίωμα να απολαμβάνει κανείς τα δικαιώματα που εγγυάται η Σύμβαση χωρίς να υφίσταται διάκριση ομοίως παραβιάζεται όταν, χωρίς αντικειμενική και εύλογη αιτιολογία, τα Κράτη δεν εφαρμόζουν διαφορετική μεταχείριση επί ατόμων των οποίων οι καταστάσεις διαφέρουν σημαντικά (*προαναφερόμενη απόφαση Θλιμμένος*, § 44).

62. Τα Κράτη απολαμβάνουν μιας σχετικής διακριτικής ευχέρειας για να καθορίζουν το αν και σε ποιο βαθμό διαφορές μεταξύ καταστάσεων κατά τα άλλα αναλόγων αιτιολογούν διαφορές στη νομική μεταχείριση

(*Marckx κατά Βελγίου*, 13 Ιουνίου 1979, § 33, série A no. 31, *Abdulaziz, Cabales et Balkandali κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 28 Μαΐου 1985, § 72, série A no. 94 και *Stubbings και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 22 Οκτωβρίου 1996, § 72, *Recueil* 1996-IV). Η εν λόγω διακριτική ευχέρεια είναι ακόμα ευρύτερη όταν το Κράτος πρόκειται να λάβει μέτρα γενικής φύσης επί φορολογικών, οικονομικών ή κοινωνικών ζητημάτων, τα οποία συνδέονται στενά με τους οικονομικούς πόρους του Κράτους (*Burden κατά Ηνωμένου Βασιλείου* [GC], αριθ. 13378/05, § 60, CEDH 2008-..., και *Petrov κατά Βουλγαρίας*, αριθ. 15197/02, § 55, 22 Μαΐου 2008). Εν τούτοις, το Δικαστήριο έχει την τελική εξουσία να ελέγξει, υπό το φως των συνθηκών της υπόθεσης, τη συμμόρφωση των μέτρων αυτών προς τις δεσμεύσεις του Κράτους που απορρέουν από τη Σύμβαση και τα Πρωτόκολλά της (*James και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 21 Φεβρουαρίου 1986, § 46, série A no. 98, και *National & Provincial Building Society και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 23 Οκτωβρίου 1997, § 80, *Recueil* 1997-VII).

63. Σε ό,τι αφορά το βάρος της απόδειξης, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι όταν ένας προσφεύγων έχει τεκμηριώσει την ύπαρξη διαφορετικής μεταχείρισης, είναι ευθύνη της Κυβέρνησης να αποδείξει ότι αυτή η διαφορετική μεταχείριση ήταν αιτιολογημένη (προαναφερόμενη απόφαση *D.H. και λοιποί*, § 177, *Timichev κατά Ρωσίας*, αριθ. 55762/00 και 55974/00, § 57, CEDH 2005-XII, και *Chassagnou και λοιποί κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 25088/94, 28331/95 και 28443/95, §§ 91-92, CEDH 1999-II).

64. Στο πεδίο του άρθρου 12 της Σύμβασης, το Δικαστήριο έχει ήδη διαπιστώσει ότι ο γάμος αναγνωρίζεται ευρέως ως παρέχων μία ειδική ιδιότητα και ειδικά δικαιώματα σε εκείνους που τον συνάπτουν (προαναφερόμενη απόφαση *Burden*, § 63, και *Joanna Shackell κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (déc), αριθ. 45851/99, 27 Απριλίου 2000). Η

προστασία του γάμου αποτελεί κατ'αρχήν ένα σημαντικό και θεμιτό λόγο που μπορεί να αιτιολογεί μία διαφορετική μεταχείριση μεταξύ έγγαμων και μη ζευγαριών (*Quintana Zapata κατά Ισπανίας*, αριθ. 34615/97, απόφαση της Επιτροπής της 4^{ης} Μαρτίου 1998, Décisions et rapports (DR) 92, σελ. 139). Ο γάμος χαρακτηρίζεται από ένα σύνολο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που τον διαφοροποιούν ξεκάθαρα από την κατάσταση ενός άντρα και μίας γυναίκας που συζούν (*Nylund κατά Φινλανδίας* (déc.), αριθ. 27110/95, CEDH 1999-VI, και *Lindsay κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (déc.), αριθ. 11089/84, 11 Νοεμβρίου 1986). Ομοίως τα Κράτη απολαμβάνουν μίας σχετικής διακριτικής ευχέρειας όταν προβλέπουν μία διαφορετική μεταχείριση αναλόγως αν ένα ζευγάρι είναι έγγαμο ή όχι, ιδίως στους τομείς που εμπíπτουν στην κοινωνική και φορολογική πολιτική, παραδείγματος χάριν σε θέματα φορολόγησης, καταβολής συντάξεων και κοινωνικής ασφάλισης (βλέπε, *mutatis mutandis*, προαναφερόμενη απόφαση *Burden*, § 65).

65. Τέλος, στην απόφαση *Serife Yigit κατά Τουρκίας* ([GC], αριθ. 3976/05, §§ 83-87, 2 Νοεμβρίου 2010), το Δικαστήριο, εξετάζοντας αν υφίστατο εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ της άρνησης των τουρκικών αρχών να επιτρέψουν στην προσφεύγουσα να επωφεληθεί των κοινωνικών δικαιωμάτων του θανόντος συντρόφου της και του θεμιτού σκοπού της διατήρησης της δημόσιας τάξης και της προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων, θεώρησε καθοριστικό το γεγονός ότι, λαμβανομένων υπόψη των εφαρμοστέων κανόνων του τουρκικού δικαίου, η προσφεύγουσα δεν μπορούσε να έχει καμία θεμιτή προσδοκία να επωφεληθεί των κοινωνικών δικαιωμάτων του συντρόφου της. Ο αστικός κώδικας ήταν σαφής όσον αφορά την υπεροχή του πολιτικού γάμου και, έχοντας επίγνωση της κατάστασής της, η προσφεύγουσα γνώριζε ότι έπρεπε

να νομιμοποιήσει τη σχέση της σύμφωνα με τον αστικό κώδικα προκειμένου να είναι δικαιούχος των δικαιωμάτων του συντρόφου της.

β) Εφαρμογή των αρχών αυτών στην προκειμένη υπόθεση

66. Το Δικαστήριο σημειώνει, καταρχήν, ότι η προσφεύγουσα, η οποία υποστηρίζει ότι συζούσε για τριάντα εννέα έτη με τον Π.Μ., απέκτησε πέντε τέκνα τα οποία ο τελευταίος αναγνώρισε. Παρατηρεί ότι το διοικητικό εφετείο απέρριψε την έφεση της προσφεύγουσας για τη χορήγηση σύνταξης χηρείας, όχι μόνο για το λόγο ότι αυτή δεν είχε συνάψει γάμο με τον Π.Μ., αλλά ομοίως λόγω του γεγονότος ότι ο ισχυρισμός της περί συμβίωσης δεν είχε αποδειχθεί νομίμως. Ως προς τούτο, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι ο Π.Μ. είχε αποκτήσει και άλλο τέκνο με μία άλλη γυναίκα με την οποία διατηρούσε παράλληλη σχέση.

67. Το Δικαστήριο δεν μπορεί επιπλέον να συνταχθεί με το επιχείρημα της προσφεύγουσας βάσει του οποίου το Συμβούλιο της Επικρατείας απεφάνθη κρίνοντας ως αποδειχθείσα την de facto σχέση μεταξύ εκείνης και του Π.Μ. Το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν εξέτασε τον λόγο αναίρεσης της προσφεύγουσας που αποσκοπούσε στην επανεξέταση της διαπίστωσης του εφετείου σχετικά με την απόδειξη αυτής της de facto σχέσης – και δεν μπορούσε εξάλλου να το πράξει, διότι ο έλεγχός του περιορίζεται σε ζητήματα που αφορούν την ερμηνεία και εφαρμογή των νομοθετικών διατάξεων. Κατά τον ίδιο τρόπο, ούτε το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να λάβει θέση ως προς τον πραγματικό χαρακτήρα της συμβίωσης ή την ακρίβεια των στοιχείων που περιέχονται στην ένορκη βεβαίωση που προσκόμισε η προσφεύγουσα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Θεωρεί εν τούτοις το συμπέρασμα του εφετείου ως ένα στοιχείο που πρέπει να λάβει υπόψη κατά την αξιολόγηση των συνθηκών της παρούσας υπόθεσης.

68. Το Δικαστήριο σημειώνει ομοίως ότι το άρθρο 28 § 6 α) του νόμου 1846/1951 προβλέπει την καταβολή σύνταξης μόνο στο χήρο ή τη χήρα, δηλαδή στον επιβιώσαντα σύζυγο. Τόσο το διοικητικό πρωτοδικείο όσο και το διοικητικό εφετείο στηρίχθηκαν σε αυτό το άρθρο για να απορρίψουν την αίτηση της προσφεύγουσας.

69. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να διαχωρίσει την παρούσα υπόθεση από όλες εκείνες, τις οποίες επικαλείται η προσφεύγουσα, και οι οποίες αφορούν τη διευρυμένη έννοια της «οικογένειας» ή ζητήματα διακρίσεων λόγω εθνικότητας στο πεδίο των κοινωνικών παροχών.

70. Αντιθέτως, η παρούσα υπόθεση είναι παρόμοια με την υπόθεση *Shackell* (*Shackell κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (déc.), αριθ. 45851/99, 27 Απριλίου 2000), στην οποία το Δικαστήριο απεφάνθη ότι για τους σκοπούς της χορήγησης κοινωνικών παροχών η διαφορά στη μεταχείριση μεταξύ, αφενός, μίας άγαμης γυναίκας η οποία είχε μία σχέση διαρκείας με ένα άνδρα ο οποίος εν τω μεταξύ απεβίωσε, και, αφετέρου, μίας χήρας η οποία βρίσκεται στην ίδια κατάσταση, αιτιολογείται διότι ο γάμος παραμένει ένας θεσμός ευρέως αναγνωρισμένος ως παρέχων μία ιδιαίτερη ιδιότητα σε εκείνους που τον συνάπτουν. Αυτή την άποψη συμμερίστηκε η Μείζονα Σύνοψη στην προαναφερόμενη απόφαση *Burden* (§ 63), στην οποία υπενθύμισε ότι η άσκηση του δικαιώματος του γάμου προστατεύεται από το άρθρο 12 της Σύμβασης και συνεπάγεται κοινωνικές, προσωπικές και έννομες συνέπειες (*B. και L. Κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (déc.), αριθ. 36536/02, 29 Ιουνίου 2004, § 34). Πράγματι, οι έννομες συνέπειες ενός γάμου ή ενός «συμφώνου συμβίωσης – με το οποίο δύο πρόσωπα αποφασίζουν ρητώς και εθελουσίως να δεσμευτούν – διαφοροποιούν αυτό το είδος σχέσης από τις υπόλοιπες μορφές κοινής ζωής. Περισσότερο από τη διάρκεια ή το σταθερό χαρακτήρα της σχέσης, το καθοριστικό στοιχείο είναι η ύπαρξη μία δημόσιας δέσμευσης, η οποία συνοδεύεται από ένα

σύνολο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων συμβατικής φύσης. Κατά τον ίδιο τρόπο που δεν μπορεί να υπάρχει αναλογία μεταξύ, αφενός, ενός έγγαμου ζευγαριού ή υπό σύμφωνο συμβίωσης και, αφετέρου, ενός ετεροφυλόφιλου ή ομοφυλόφιλου ζευγαριού του οποίου τα δύο μέλη επέλεξαν να ζουν μαζί χωρίς να συνάψουν γάμο ή να υπογράψουν σύμφωνο συμβίωσης, η απουσία μίας παρόμοιας νομικά δεσμευτικής συμφωνίας μεταξύ των προσφευγόντων συνεπάγεται ότι η σχέση συμβίωσής τους, παρά τη μακρόχρονη διάρκειά της, διαφέρει ουσιωδώς από εκείνη που υφίσταται μεταξύ δύο συζύγων ή συντρόφων που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης» (προαναφερόμενη απόφαση *Burden*, § 65). Η προώθηση του γάμου μέσω της χορήγησης περιορισμένων πλεονεκτημάτων στον επιβιώσαντα σύζυγο δεν μπορεί ως εκ τούτου να θεωρηθεί ότι υπερβαίνει τη χορηγηθείσα στο εναγόμενο Κράτος διακριτική ευχέρεια.

71. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να διαχωρίσει την παρούσα υπόθεση από την απόφαση *Muñoz Diaz κατά Ισπανίας* (αριθ. 49151/07, 8 Δεκεμβρίου 2009), όπου είχε συναφθεί γάμος – ακόμη κι αν είχε τελεσθεί σύμφωνα με τα έθιμα της κοινότητας των Ρομά – και οι αρχές, βάσει της συμπεριφοράς τους (καταβολή κοινωνικών παροχών και χορήγηση οικογενειακού βιβλιαρίου), είχαν κατά κάποιο τρόπο αναγνωρίσει στην προσφεύγουσα την ιδιότητα της συζύγου. Πράγματι, εν προκειμένω, ούτε η προσφεύγουσα ούτε ο Π.Μ. προέβησαν σε οποιαδήποτε ενέργεια, είτε ενώπιον των αρχών, είτε ενώπιον του ΙΚΑ, προκειμένου αναγνωρίσουν την ένωσή τους και να δημιουργήσουν μία σχέση που να γεννά έννομες συνέπειες. Όπως στην προαναφερόμενη υπόθεση *Serife Yigit*, η προσφεύγουσα έπρεπε να γνωρίζει ότι ελλείψει νομιμοποίησης της ένωσής της, δεν μπορούσε να θεωρηθεί δικαιούχος των δικαιωμάτων του θανόντος συντρόφου της. Δεν μπορεί ως εκ τούτου να επικαλείται θεμιτή προσδοκία

θεμελίωσης δικαιωμάτων σε σύνταξη χηρείας με την ιδιότητα της συντρόφου (προαναφερόμενη απόφαση *Serife Yigit*, § 86).

72. Δεν υπήρξε συνεπώς παραβίαση του άρθρου 14 της Σύμβασης σε συνδυασμό με το άρθρο 8 της Σύμβασης και το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

73. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

74. Για την υλική ζημία την οποία υποστηρίζει ότι υπέστη, η προσφεύγουσα αξιώνει 168.000 ευρώ πλέον τόκων, ποσό το οποίο αντιστοιχεί στη σύνταξη που θα της είχε καταβληθεί από τις 9 Ιανουαρίου 1996 (ημερομηνία θανάτου του Π.Μ.) έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020. Αξιώνει επίσης 20.000 ευρώ για ηθική βλάβη.

75. Σε ό,τι αφορά την αξίωση για υλική ζημία, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα δεν είναι σε θέση να γνωρίζει και ακόμα λιγότερο να αποδείξει τη ζημία αυτή, διότι δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι η μηνιαία σύνταξη την οποία θα ελάμβανε θα ήταν

αυτή που αναφέρει. Επιπλέον, υφίσταται μία αβεβαιότητα σχετικά με το προσδόκιμο ζωής της προσφεύγουσας η οποία έχει γεννηθεί το 1929. Σε ό,τι αφορά την ηθική βλάβη, η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι η προσφεύγουσα ελάμβανε ήδη δύο συντάξεις και δεν μπορεί εύλογα να ισχυρίζεται ότι η σύνταξη χηρείας συνιστούσε το μοναδικό μέσο διαβίωσής της.

76. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι διαπίστωσε μία παραβίαση του άρθρου 6 § 1 λόγω υπέρβασης της λογικής προθεσμίας καθώς και του άρθρου 13. Θεωρεί ότι χωρεί μόνο αποζημίωση για ηθική βλάβη για την αιτία αυτή και ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει στην προσφεύγουσα 10.000 ευρώ.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

77. Η προσφεύγουσα αξιώνει ομοίως 961,18 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και 5.000 ευρώ για εκείνα στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου.

78. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει αυτό το αίτημα διότι τα έξοδα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων δεν έχουν αιτιώδη συνάφεια με τις επικαλούμενες παραβιάσεις και επιπλέον η προσφεύγουσα προσκομίζει δικαιολογητικά μόνο για τη διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

79. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας, της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (προαναφερόμενη απόφαση *Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC] § 54).

80. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αξιώσεις της προσφεύγουσας για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη ενώπιόν του δε συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Όσον αφορά τα έξοδα στα οποία η προσφεύγουσα υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, αυτά αφορούσαν διαδικασίες επί ζητημάτων για τα οποία το Δικαστήριο δε διαπίστωσε παραβίαση της Σύμβασης. Πρέπει επομένως να απορριφθεί το αίτημά της.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

81. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή.
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.
4. *Αποφαίνεται* ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 14 της Σύμβασης σε συνδυασμό με το άρθρο 8 της Σύμβασης και το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1
5. *Αποφαίνεται*

- α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, εντός τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 10.000 (δέκα χιλιάδες) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος,
- β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

6. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 10 Φεβρουαρίου 2011, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)
Søren Nielsen
Γραμματέας

(υπογραφή)
Nina Vajić
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.
Αθήνα, 15 Μαρτίου 2011.
Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροντσόπουλος